

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Фінансовий контроль в системі заходів
запобігання корупції»**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Фінансовий контроль в системі заходів
запобігання корупції»**

Затверджено вченою радою університету
(протокол №__ від _____ 2021р.)

Харків

2021

УДК

ББК

Н

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою
радою _____ університету _____ (протокол
№_від_____2021р.)*

Укладачі: Б. М. Головкін
В. В. Пивоваров
Н. В. Сметаніна

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Фінансовий контроль в системі заходів запобігання корупції» [08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень - другий (магістерський), напрям підготовки 6.030401 «Правознавство»] / уклад.: Б. М. Головкін, В. В. Пивоваров, Н. В. Сметаніна – Х: Нац. юрид ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. –33 с.

1. ВСТУП

Курс «**Фінансовий контроль в системі заходів запобігання корупції**» є актуальним і важливим, адже все більше і більше набирає обертів процес заповнення «правового вакууму» у цій сфері.

Мета: поглиблене вивчення питань фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також формування цільового бачення і державного світогляду на фінансово-контрольний аспект протидії корупції в Україні.

Коротка характеристика: Загальні положення державного фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Ресурсне забезпечення фінансового контролю та моніторингу способу життя. Загальні положення декларування об'єктів, які належать особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та членам їх сімей. Порядок декларування майна, майнових прав, інших об'єктів, які належать особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та членам їх сімей. Єдиний державний реєстр декларацій осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Контроль та перевірка електронних декларацій. Відповідальність за порушення декларуванні майна і доходів, способи їх виявлення. Проблемні питання відповідальності. Міжнародний досвід щодо фінансового контролю за діяльністю і способом життя державних службовців. Перспективи розвитку національного антикорупційного законодавства в частині фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Результати навчання: студент повинен

знати:

функціонування системи державного фінансового контролю відповідно до законодавства України; основні і додаткові заходи фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; об'єкти фінансового контролю в контексті антикорупційного законодавства; суб'єкти фінансового контролю та їх повноважень; основні вимоги законодавства щодо декларування коштів, майна, майнових прав; процедуру декларування об'єктів – нерухомого і цінного рухомого майна, транспортних засобів, корпоративних прав, нематеріальних активів і фінансових зобов'язань; принципи функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; структуру електронної декларації; порядок обліку та оприлюднення електронних декларацій; форми і види контролю за електронним декларуванням; взаємодію із органами ДФС та суб'єктами державного фінансового моніторингу при перевірці декларації; правові позиції ЄСПЛ з питань декларування доходів і майна службовцями та їх родичами.

уміти:

Визначати взаємозв'язок об'єктів і суб'єктів фінансового контролю; продемонструвати знання основних правил електронного декларування; знайти рішення при обранні потрібного типу декларування і контролю; продемонструвати вміння оцінювати достовірність декларування прав на майно і похідних прав; розуміння порядку функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; заповнення електронної декларації (у тестовому режимі); інтерпретувати форми і види контролю електронних декларацій у нерозривному процесі державного фінансового контролю; сучасний стан законодавства при розмежуванні видів відповідальності за порушення при декларуванні; інтерпретувати ситуації конфлікту інтересів при декларуванні за їх різновидами і безпекою; інтерпретувати

в процесі правозастосування практику ЄСПЛ щодо декларування доходів і майна службовцями та їх родичами.

В результаті вивчення курсу студент отримає предметні компетентності з повного циклу питань заходів фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, електронного декларування коштів, майна, майнових прав, нерухомого і цінного рухомого майна, транспортних засобів, корпоративних прав, нематеріальних активів і фінансових зобов'язань та інших.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м и	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. Фінансовий контроль в системі заходів запобігання корупції – 120 год					
1	Поняття та завдання фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. <i>Лекція</i>	12	2		10
2	Національна система фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. <i>Лекція</i>	12	2		10
3	Поняття та завдання фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. <i>Практичне заняття</i>	12		2	10
4	Національна система фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання	12		2	10

	функцій держави або місцевого самоврядування. <i>Практичне заняття</i>				
5	Функції та правова регламентація діяльності Департаменту фінансового контролю та моніторингу способу життя Національного агентства із запобігання корупції (НАЗК). Загальні положення декларування об'єктів, які належать особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та членам їх сімей. <i>Лекція</i>	10	2		8
6	Порядок декларування майна, майнових прав, інших об'єктів, які належать особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та членам їх сімей. <i>Практичне заняття</i>	10		2	8
7	Відповідальність за порушення при декларуванні майна і доходів, способи їх виявлення. Проблемні питання відповідальності. <i>Лекція</i>	10	2		8
8	Єдиний державний реєстр декларацій осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. <i>Практичне заняття</i>	10		2	8
9	Контроль та перевірка електронних декларацій.	10		2	8

	<i>Практичне заняття</i>				
10	Стан фінансового контролю за діяльністю і способом життя державних службовців у країнах пострадянського простору, Західної Європи та США. Міжнародний досвід: переваги і недоліки. Правові позиції ЄСПЧ з питань декларування доходів і майна службовцями та їх родичами. <i>Лекція</i>	10	2		8
11	Відповідальність за порушення при декларуванні майна і доходів, способи їх виявлення. Практичне виявлення і усунення конфлікту інтересів. <i>Практичне заняття</i>	10		2	8
	Р а з о м	12 0	10	14	96

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № від 2021 р.)

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “Фінансовий контроль в системі заходів запобігання корупції”

1. Поняття та завдання фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Сутність фінансів у державі. Загальне уявлення про сучасну фінансову систему України.

Поняття фінансового контролю. Ланки фінансового контролю відповідно до законодавства України.

Завдання фінансового контролю. Загальнодержавний, відомчий, макроекономічний контроль. Сучасний фінансовий аудит як міжнародний стандарт.

Лімська декларація керівних принципів контролю (INTOSAI), та її втілення у міжнародній практиці.

2. Національна система фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Основні і додаткові заходи фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Об'єкти фінансового контролю (грошові кошти, доходи, матеріальні і нематеріальні активи, речові права, сумісництво тощо).

Суб'єкти фінансового контролю та їх повноваження.
Особливості здійснення заходів фінансового контролю стосовно окремих категорій осіб.

3. Функції та правова регламентація діяльності Департаменту фінансового контролю та моніторингу способу життя Національного агентства із запобігання корупції (НАЗК). Загальні положення декларування об'єктів, які належать особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та членам їх сімей.

Департамент фінансового контролю та моніторингу способу життя Національного агентства із запобігання корупції як спеціалізований структурний підрозділ НАЗК.

Нормативна регламентація діяльності Департаменту.
Склад і порядок функціонування Департаменту.

Взаємодія Департаменту із Національним антикорупційним бюро України та правоохоронними органами.

Основні вимоги законодавства щодо декларування коштів, майна, майнових прав.

Суб'єкти декларування.

Типи декларацій, особливості їх подання.

Декларування особами, які займають відповідальне і особливо відповідальне становище.

4. Відповідальність за порушення при декларуванні майна і доходів, способи їх виявлення. Проблемні питання відповідальності.

Концепція відповідальності за корупційні правопорушення згідно Закону України «Про запобігання корупції».

Розмежування адміністративної і кримінальної відповідальності за правопорушення при декларуванні.

Декларування подарунків: цивільно-правовий, податковий, адміністративно-правовий і кримінально-правовий аспекти.

Питання узгодження норм національного законодавства щодо відповідальності за корупційні правопорушення.

5. Стан фінансового контролю за діяльністю і способом життя державних службовців у країнах пострадянського простору, Західної Європи та США. Міжнародний досвід: переваги і недоліки. Правові позиції ЄСПЧ з питань декларування доходів і майна службовцями та їх родичами.

Системи фінансового контролю країн Європи, Північної і Південної Америки та Азії.

Національні особливості та пріоритети декларування статків. Можливість імплементації з урахуванням фінансової системи і правового поля України.

Правові позиції ЄСПЧ з питань декларування доходів і майна службовцями та їх родичами.

**4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

Тема 1. Поняття та завдання фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

1. Сутність фінансів у державі. Загальне уявлення про сучасну фінансову систему України.
2. Поняття фінансового контролю. Ланки фінансового контролю відповідно до законодавства України.
3. Завдання фінансового контролю. Загальнодержавний, відомчий, макроекономічний контроль. Сучасний фінансовий аудит як міжнародний стандарт.

4. Лімська декларація керівних принципів контролю (INTOSAI), та її втілення у міжнародній практиці.

Завдання:

1. Дайте характеристику сучасної фінансової системи України. Розкрийте сутність поняття фінансів у державі.
2. Розкрийте суть поняття фінансового контролю. Охарактеризуйте напрями фінансового контролю.
3. Визначте завдання фінансового контролю. Проаналізуйте загальнодержавний, відомчий, макроекономічний контроль.
4. Підготуйте доповідь на тему: Лімська декларація керівних принципів контролю (INTOSAI), та її втілення у міжнародній практиці.

Тема 2. Національна система фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

1. Основні і додаткові заходи фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
2. Об'єкти фінансового контролю (грошові кошти, доходи, матеріальні і нематеріальні активи, речові права, сумісництво тощо).
3. Суб'єкти фінансового контролю та їх повноваження.
4. Особливості здійснення заходів фінансового контролю стосовно окремих категорій осіб.

Завдання:

1. Визначте основні і додаткові заходи фінансового контролю в контексті антикорупційного моніторингу.
2. Дайте характеристику об'єктам фінансового контролю.
3. На підставі аналізу Закону України «Про запобігання корупції» визначте суб'єкти фінансового контролю та їх повноваження.
4. Проведіть аналіз ЗМІ на предмет здійснення заходів фінансового та громадського контролю стосовно окремих категорій осіб.

Тема 3. Порядок декларування майна, майнових прав, інших об'єктів, які належать особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та членам їх сімей.

1. Декларування об'єктів нерухомості і незавершеного будівництва.
2. Декларування цінного рухомого майна і транспортних засобів.
3. Декларування об'єктів корпоративних прав.
4. Декларування нематеріальних активів і цінних паперів.
5. Декларування фінансових зобов'язань.

Завдання:

1. Проаналізуйте яким чином відобразити в декларації ситуацію, коли суб'єкт декларування орендує (використовує) кімнату у будинку відпочинку чи готелі? При цьому вартість такої кімнати не визначена або не відома суб'єкту декларування.
2. На прикладі транспортного засобу, що належить суб'єкту декларування на право користування на підставі довіреності, а інформація про власника транспортного засобу йому не відома, відобразіть у декларації відомості про власника майна.
3. Декларанту належить частка статутного капіталу організації, що зареєстрована в Україні. Дайте пояснення, як слід декларувати цей об'єкт.
4. Цінні папери суб'єкта декларування або члена його сім'ї передані в управління іншій особі. Чи зазначаються в декларації додатково відомості про таку особу?
5. Проаналізуйте Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 11 серпня 2016 р. № 3, яким затверджено «Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю» та дайте роз'яснення щодо позики, отриманої суб'єктом декларування або членом його сім'ї, а саме у яких

розділах декларації слід вказувати отриману суб'єктом декларування позику.

Тема 4. Єдиний державний реєстр декларацій осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

1. Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування – значний прогрес у питанні протидії корупції. Переваги над паперовим декларуванням.
2. Основні принципи функціонування Реєстру і структура електронної декларації.
3. Організація доступу декларанта до Реєстру і захищеного зберігання введених даних. Можливість перехресної перевірки із іншими державними інформаційними базами (реєстрами).
4. Облік та оприлюднення електронних декларацій. Умови збереження персоніфікованих даних.

Завдання:

1. Проаналізуйте досвід роботи Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Назвіть переваги над паперовим декларуванням.

2. Назвіть основні принципи функціонування Реєстру. Проаналізуйте структуру електронної декларації.

3. Охарактеризуйте можливість перехресної перевірки Реєстру із іншими державними інформаційними базами (реєстрами).

4. Проаналізуйте Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10 червня 2016 р. № 3, яким затверджено «Порядок формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання

функцій держави або місцевого самоврядування», щодо умов збереження персоналізованих даних.

Тема 5. Контроль та перевірка електронних декларацій.

1. Форми і види контролю за декларуванням.
2. Повна перевірка декларації: підстави та порядок її проведення.
3. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування.
4. Додаткові заходи здійснення фінансового контролю.
5. Взаємодія із органами ДФС та суб'єктами державного фінансового моніторингу при перевірці декларації.

Завдання:

1. Назвіть форми і види контролю за декларуванням (наведіть приклади).
2. Проаналізуйте підстави та порядок проведення повної перевірки декларації (згідно Закону України «Про запобігання корупції»).
3. На підставі аналізу статті 51 Закону України «Про запобігання корупції» дайте оцінку моніторингу способу життя суб'єктів декларування.
4. У чому зміст додаткових заходів здійснення фінансового контролю.
5. Дайте оцінку взаємодії суб'єктами державного фінансового моніторингу при перевірці декларації із органами ДФС.

Тема 6. Відповідальність за порушення при декларуванні майна і доходів, способи їх виявлення. Практичне виявлення і усунення конфлікту інтересів.

1. Концепція відповідальності за корупційні правопорушення згідно Закону України «Про запобігання корупції».
2. Розмежування адміністративної і кримінальної відповідальності за правопорушення при декларуванні.

3. Декларування подарунків: цивільно-правовий, податковий, адміністративно-правовий і кримінально-правовий аспекти.
4. Питання узгодження норм національного законодавства щодо відповідальності за корупційні правопорушення.

Завдання:

1. Охарактеризуйте концепцію відповідальності за корупційні правопорушення згідно Закону України «Про запобігання корупції».

2. Назвіть основні напрями розмежування адміністративної і кримінальної відповідальності за правопорушення при декларуванні.

3. Проаналізуйте основні аспекти декларування подарунків.

4. Підготуйте доповідь на тему: «Узгодження норм національного законодавства щодо відповідальності за корупційні правопорушення», враховуючи міжнародний довід.

Тема 7. Перспективи розвитку національного антикорупційного законодавства в частині фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

1. Окремі питання неузгодженості норм кримінальної і адміністративної відповідальності, їх витoki та можливі шляхи усунення.

2. Проблеми дисциплінарної відповідальності за порушення, пов'язані із фінансовим контролем та декларуванням.

3. Політична воля та законодавча ініціатива у питанні визначення кола суб'єктів декларування.

Завдання:

1. Дослідивши рекомендовану і додаткову літературу, складіть таблицю неузгодженості норм кримінальної і адміністративної відповідальності.
2. Охарактеризуйте проблеми дисциплінарної відповідальності за порушення, пов'язані із фінансовим контролем та декларуванням. (наведіть приклади)
3. Якою є роль політичної волі та законодавчої ініціативи у питанні визначення кола суб'єктів декларування?

Тема 8. Правові засади участі громадськості в запобіганні корупції

План

1. Значення формування антикорупційного світогляду у молоді та інших верств населення України.
2. Право на звернення як можливість зацікавленого суб'єкта брати участь у громадському контролі над корупційними проявами.
3. Форми участі і громадського контролю у сфері фінансового контролю відповідно до міжнародних актів.
4. Права громадян і громадських організацій відповідно до положень Закону України «Про запобігання корупції».
5. Функції уповноваженого підрозділу (особи) з питань запобігання та виявлення корупції на підприємствах, установах, організаціях.

Завдання:

1. Дослідивши Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003р., перелічить зазначені в ній принципи та форми участі суспільства в попередженні корупції і протидії їй. Проаналізуйте відповідність чинного національного законодавства положенням Конвенції.
2. Підготувати есе на тему «Роль громадянського виховання у запобіганні корупції».
3. Підготувати дослідження стану корупції в сферах її прояву (освіта, охорона здоров'я, соціальна політика, культура, наглядові й контрольні органи, органи виконавчої влади, законодавча, судова і т.д. на вибір студента).

Тема 9. Державний захист викривачів корупції

План

1. Викривачі корупції та їх значення для ефективної протидії корупційним правопорушенням.
2. Правовий захист викривачів в Україні: досягнення, невирішені проблеми.
3. Забезпечення умов для повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України "Про запобігання корупції".
4. Порядок здійснення перевірки за повідомленням викривача.
5. Роль НАЗК у сфері захисту викривачів.
6. Досвід зарубіжних країн у сфері правового захисту викривачів корупції.

Завдання:

1. Використовуючи положення законопроекту 4038а від 20.07.2016 «Про захист викривачів і розкриття інформації про шкodu або загрозу суспільним інтересам» напишіть есе на тему: Які засоби заохочення можуть стимулювати громадян для викриття корупційних правопорушень?
2. В яких міжнародно-правових документах містяться норми щодо захисту викривачів (інформаторів) корупційних правопорушень?
3. Чи створені в Україні інституційні механізми захисту викривачів?

Тема 10. Загальносоціальні заходи запобігання корупції

План

1. Обмеження щодо використання службових повноважень чи службового становища.
2. Обмеження щодо одержання подарунків.
3. Обмеження щодо сумісництва та суміщення.
4. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.
5. Обмеження спільної роботи близьких осіб.

Завдання:

1. Посадова особа обласної державної адміністрації здійснювала наукову діяльність. Друкуючи результати власних досліджень, посадова особа вказала на те, що вона є працівником обласної державної адміністрації.

Як на Вашу думку, чи існують корупціогенні фактори в вказаній ситуації? Обґрунтуйте власну позицію.

2. Близький родич судді отримав від громадянина в подарунок золотий годинник. Було з'ясовано, що цей громадянин є учасником цивільного судочинства у справі про виділення земельної ділянки, яку розглядав суддя.

Надайте відповідь чи можна розглядати такий подарунок як корупціогенний фактор? Які вимоги встановлені чинним законодавством щодо можливостей подарунків для посадових осіб судових органів?

3. В міській раді виконання функцій уповноваженої особи з питань протидії корупції рішенням міського голови було покладено на міського голову.

Чи відповідає рішення міського голови вимогам законодавства? Надайте відповідь яким чином повинна бути організована робота уповноваженої особи з питань протидії корупції в органах місцевого самоврядування.

4. Начальник відділу земельних ресурсів обласної державної адміністрації при прийнятті рішення про відведення земельних ділянок, крім іншого, прийняв рішення про передачу частини дороги загального користування в оренду фізичній особі – підприємцю з правом обмежувати рух третіх осіб цією частиною дороги.

Які, на Вашу думку, порушення чинного антикорупційного законодавства допустив начальник відділу земельних ресурсів? Чи існує в діях начальника склад корупційного правопорушення?

5. Прокурор відділу з моменту призначення на посаду прокурора вирішив не припиняти підприємницької діяльності, оскільки вона полягала у підготовці архітектурних проектів і не конкурувала з його обов'язками як прокурора. Чи є в діях прокурора ознаки корупційного правопорушення?

В чому воно полягає і які шляхи його припинення передбачені чинним законодавством?

6. Слідчий поліції після допиту свідка виявив у своєму кабінеті паперовий пакет, в якому знаходився ще один невеликий паперовий пакет прямокутної форми. Які дії повинен вчинити слідчий в такому випадку?

7. Суддя апеляційного суду у вільний від основної роботи час здійснював викладацьку діяльність в одному з навчальних закладів міста. Як на Вашу думку, чи може така діяльність розглядатися як така, що порушує вимоги про суміщення видів діяльності? Які випадки чинне законодавство відносить до порушення умов суміщення видів діяльності?

8. Прокурор отримав в ході виконання службових обов'язків інформацію, яка не є публічною і яка стосується тендерних закупівель державою. Зважаючи на недоступність цієї інформації для сторонніх осіб, прокурор надав цю інформацію приватному підприємцю, який є його приятелем.

Як на Вашу думку, чи є в діях прокурора ознаки корупційного правопорушення? Якщо, то якого саме? Які санкції передбачені за подібні діяння чинним законодавством?

1. програма підприємства, щоб уникати ситуацій, описаних в завданні?

Тема 11. Спеціалізовані суб'єкти запобігання корупції в зарубіжних країнах

План

1. Моделі запобігання корупції в зарубіжних державах.
2. Правові підстави створення і функціонування спеціальних суб'єктів запобігання корупції в зарубіжних країнах.
3. Форми спеціалізації (моделі) інституцій у сфері запобігання і протидії корупції в зарубіжних країнах.
4. Спеціалізовані органи Гонконгу, Сінгапуру, Литви, Румунії, Франції, інших держав: особливості функціонування.

5. Недержавні спеціалізовані суб'єкти запобігання корупції зарубіжних країн.

Завдання:

1. Якими нормами міжнародно-правових актів регулюються підстави створення і функціонування державних спеціальних суб'єктів запобігання корупції?

2. В чому полягає відмінність повноважень державних спеціальних суб'єктів запобігання корупції в рамках трьох моделей (типів) таких агенцій?

3. Які Ви бачите переваги або негативні аспекти у функціонуванні кожної із трьох моделей?

4. Якими є критерії оцінки ефективності роботи спеціалізованих агенцій зарубіжних країн?

5. Якими є основні критерії незалежності спеціалізованих агенцій від зовнішніх впливів?

6. Використовуючи рекомендовану і додаткову літературу підготуйте презентацію з описом правового статусу та організаційної структури будь-якого спеціалізованого агенства запобігання корупції однієї із зарубіжних країн.

7. Порівняйте організаційну структуру, повноваження НАЗК з аналогічною структурою будь-якої країни. Надайте письмові пропозиції щодо удосконалення роботи вітчизняного суб'єкта запобігання корупції.

8. Порівняйте організаційну структуру, повноваження НАБУ з аналогічною структурою будь-якої країни. Надайте письмові пропозиції щодо удосконалення роботи вітчизняного суб'єкта запобігання і протидії корупції.

9. Підготуйте есе на тему: яким чином громадські організації, комерційні структури, професійні об'єднання зарубіжних країн беруть участь у запобіганні корупції в їхніх країнах?

5 СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ Фінансовий контроль за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Антикорупційна експертиза - діяльність із виявлення в нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією

Антикорупційна політика — це постійно здійснювана, систематична, цілеспрямована діяльність держави у тісній співпраці з інститутами громадянського суспільства, що полягає в розробці, удосконаленні та реалізації стратегічних засад і тактичних заходів, спрямованих на усунення або блокування причин та умов корупції й детермінації них комплексів корупційних правопорушень, удосконалення юридичної відповідальності за корупційні правопорушення та формування антикорупційної культури.

Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, вносяться відомості про осіб, яких притягнуто до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної або цивільно-правової відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, а також про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення.

Корупція - це використання особою, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди. Розгорнуте визначення містить ЗУ «Про засади запобігання і протидії корупції».

Конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає або може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Люстрація - — заборона діячам високого рангу, які

скомпрометували себе, впродовж певного часу або пожиттєво працювати на державній службі.

Моніторинг - — це комплексна система спостережень, збору, обробки, систематизації та аналізу інформації про стан навколишнього середовища, яка дає оцінку і прогнозує його зміни, розробляє обґрунтовані рекомендації для прийняття управлінських рішень.

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) — правоохоронний орган з широкими силовими повноваженнями, на який покладається попередження, виявлення, припинення та розкриття корупційних злочинів.

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) — центральний орган виконавчої влади України зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Податкова декларація - документ, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом у випадках, визначених Податковим кодексом) контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Фінансовий контроль - це контроль дотримання законності й доцільності дій у галузі розподілу й використання державних, коштів органів місцевого самоврядування і інших грошових фондів (фінансових ресурсів) публічного характеру з метою ефективного соціально-економічного розвитку України в цілому і її регіонів.

6. ПОТОЧНИЙ (МОДУЛЬНИЙ) КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

ОПИС ПРЕДМЕТА КУРСУ

Курс	Галузь знань,	Характеристика
------	---------------	----------------

	освітньо-кваліфікаційний рівень	навчального курсу (структура кредиту до іспиту)
<p>Кількість кредитів ECTS: 2</p> <p>Змістових модулів (ЗМ): 1</p> <p>Загальна кількість годин: 120</p> <p>Тижневих годин: 4</p>	<p>Галузь знань – 08 «Право»</p> <p>напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”</p> <p>Освітній рівень “Магістр”</p>	<p>Вибіркова:</p> <p>Модуль I</p> <p>Лекцій: 10</p> <p>Практичних занять: 14</p> <p>Модуль II</p> <p>Індивідуальна робота</p> <p>Модуль III</p> <p>Самостійна робота: 96</p> <p><i>Вид контролю:</i> поточний контроль (ПК); залік</p>

7. КРИТЕРІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МОНІТОРИНГУ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

I. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань (далі ПК) студентів – опитування, контроль виконання завдань, самостійної роботи. Порядок формування оцінок за дисципліною - накопичувальний.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

а) систематичність та активність роботи на лекціях, практичних заняттях, відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань; участь у студентських конференціях, гуртках, конкурсах, олімпіадах; інші форми робіт;

б) виконання завдань для самостійного опрацювання (самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе та їх презентація; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів; підготовка реферативних матеріалів з публікацій; інші форми роботи).

Підсумковий контроль знань студентів - залік, шкала оцінювання результатів навчання – за 100-бальною шкалою.

Критерії і рівні оцінювання результатів навчання: лекції, практичні заняття, виконання завдань СРС, поточний контроль (Модуль №1 і Модуль №2), залік.

Результати ПК знань студентів своєчасно вносяться до журналу обліку роботи викладача та регулярно оприлюднюються в академічній групі (особисто студенту за його запитом).

Порядок ліквідації заборгованості з ПК оголошується на початку практичних занять згідно графіку індивідуальних консультацій.

Викладач сприяє формуванню у студента позиції особистісної індивідуальної відповідальності за власні результати навчання, раціональне використання навчального часу, учбових ресурсів тощо.

II. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ НА ОСНОВІ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ (ПК)

Поточний контроль знань (далі - ПК) здійснюється під час проведення практичних занять. Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння матеріалу навчальної дисципліни, умінь самостійно опрацювати тексти здатності осмислити зміст тем та розділів курсу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація)

Об'єктом ПК знань студентів є:

- систематичність та активність роботи на лекціях, практичних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, рівень знань, активність при обговоренні питань тем курсу, інші форми роботи);

- виконання завдань для самостійного опрацювання.

Оцінювання результатів ПК здійснюється викладачем після вивчення кожної теми.

Залік отримує студент, який опанував усі теми навчальної дисципліни.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу.

Під час самостійної роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи є:

- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекції;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- складання конспектів тем, що виносяться для самостійного вивчення;
- підготовка статистичних матеріалів, складання схем, нотаток.

9. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Загальні положення фінансового контролю за Законом України «Про запобігання корупції».
2. Законодавче та інше ресурсне забезпечення у сфері фінансового контролю.
3. Основні напрями фінансового контролю у державі.
4. Роль фінансового контролю у контексті запобігання корупції.
5. Суб'єкти фінансового контролю та їх повноваження.
6. Об'єкти фінансового контролю (грошові кошти, доходи, матеріальні і нематеріальні активи, речові права, сумісництво тощо)
7. Декларування об'єктів нерухомості і незавершеного будівництва.
8. Декларування цінного рухомого майна і транспортних засобів.
9. Декларування об'єктів корпоративних прав.
10. Декларування нематеріальних активів і цінних паперів.
11. Декларування фінансових зобов'язань.
12. Суб'єкти декларування майнових статків і зобов'язань за Законом України «Про запобігання корупції».
13. Інформація, що зазначається в декларації. Облік та оприлюднення декларацій.
14. Декларування особами, які займають відповідальне і особливо відповідальне становище згідно Закону України «Про запобігання корупції».
15. Типи декларацій, особливості їх подання згідно Закону України «Про запобігання корупції».
16. Повна перевірка декларації: підстави та порядок її проведення (згідно Закону України «Про запобігання корупції»).
17. Усунення наслідків вчинення дії, прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів.
18. Види заходів контролю за декларуванням згідно Закону України «Про запобігання корупції».

19. Антикорупційна експертиза: суб'єкти проведення та її завдання.
20. Спеціальна перевірка. Суб'єкти і відомості, що підлягають спеціальній перевірці.
21. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
22. Організація доступу декларанта до Реєстру і захищеного зберігання введених даних. Можливість перехресної перевірки із іншими державними інформаційними базами (реєстрами).
23. Основні принципи функціонування Реєстру і структура електронної декларації.
24. Поняття антикорупційного моніторингу, його значення в антикорупційній політиці України.
25. Перелік посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків.
26. Методологічні питання організації антикорупційного моніторингу та оцінки реалізації Антикорупційної стратегії.
27. Порядок здійснення моніторингу корупційних правопорушень, корупційних факторів, а також заходів реалізації антикорупційної політики.
28. Об'єкти і суб'єкти антикорупційного моніторингу.
29. Конфлікт інтересів у діяльності осіб з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків.
30. Ситуації виявлення конфлікту інтересів декларантом при заповненні декларації.
31. Способи запобігання, усунення та врегулювання конфлікту інтересів.
32. Аналіз видів конфлікту інтересів та ступеня їх суспільної небезпечності.
33. Предметна компетенція Національного агентства з питань запобігання корупції.
34. Нормативна регламентація діяльності Департаменту фінансового контролю та моніторингу способу життя.
35. Взаємодія Департаменту із Національним антикорупційним бюро України та правоохоронними органами.

36. Міжнародні організації, які здійснюють антикорупційний моніторинг, досвід міжнародної організації Transparency International по здійсненню антикорупційного моніторингу.
37. Національна система фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
38. Електронна система подання та оприлюднення декларацій державних службовців. Умови збереження персоналізованих даних.
39. Фінансові операції, щодо яких здійснюється первинний фінансовий моніторинг.
40. Особливості фінансового контролю у сфері запобігання корупції.
41. Громадський контроль за дотриманням законодавства у сфері фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
42. Основні і додаткові заходи фінансового контролю за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
43. Особливості здійснення заходів фінансового контролю стосовно окремих категорій осіб згідно Закону України «Про запобігання корупції».
44. Декларація родинних зв'язків суддів: зміст та порядок подання.
45. Фінансовий аудит як засіб виявлення корупційних правопорушень..
46. Заходи щодо повернення в Україну коштів та іншого майна, одержаних внаслідок корупційних правопорушень, і розпоряджання вилученими коштами та іншим майном, одержаними внаслідок корупційних правопорушень.
47. Окремі питання неузгодженості норм кримінальної і адміністративної відповідальності, їх витoki та можливі шляхи усунення.
48. Політична воля та законодавча ініціатива у питанні визначення кола суб'єктів декларування.

49. Досвід зарубіжних держав (країни Європи, Північної і Південної Америки та Азії) щодо фінансового контролю у сфері запобігання корупції.
50. Міжнародно-правові акти та договори у сфері запобіганні корупції.
51. Лімська декларація керівних принципів контролю (INTOSAI), та її втілення у міжнародній практиці.
52. Правові засади міжнародного обміну інформацією у сфері фінансового контролю, запобіганні і протидії корупції.

10. СПИСОК ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014р. № 1700-VII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056
2. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: Закон України від 14 жовтня 2014р. № 1699-18 / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 46. Ст. 2047
3. Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю (затв. рішенням НАЗК від 11.08.2016 №3, із змінами, внесеними рішенням НАЗК від 06.09.2016 року № 18). URL: <http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000071/71305/4.pdf> (дата звернення: 27.05.2018)
4. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011р. № 3166-VI / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385
5. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08 липня 2010р. № 2456-VI / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50-51. Ст. 572.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07 грудня 1984 р. /

Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122

7. Лімська декларація керівних принципів контролю: прийнята IX Конгресом Міжнародної організації вищих контрольних органів (ІНТОСАІ) від 01 січня 1977 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/604_001 (дата звернення: 27.05.2018)

8. Про Національну раду з питань антикорупційної політики: Указ Президента України від 14 жовтня 2014 року № 808/2014 / Верховна Рада України. Офіційний вісник України. 2014 р. № 41. стор. 39. Ст. 1736

9. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 № 889-VIII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст. 43

10. Про дипломатичну службу: Закон України від 20 вересня 2001р. № 2728-III. VIII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2002 р. № 5. Ст. 29

11. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10 листопада 2015р. № 772-VIII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 1. Ст. 2

12. Питання запобігання та виявлення корупції: постанова Каб. Міністрів України від 04 вересня 2013р. № 706. / Верховна Рада України. Офіційний вісник України. 2013 р. № 76. стор. 261. Ст. 2826

13. Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики : монографія / за заг. ред. М. І. Харонюка, та ін. Київ, Центр політико-правових реформ, 2017. 445 с. URL: pravo.org.ua/imgzstored/files/AZ_final.pdf. (дата звернення 27.05.2018 р.).

14. Андрушко П.П. Реформа українського антикорупційного законодавства у світлі міжнародно-правових зобов'язань України. Київ: Атіка, 2012. 332 с.

15. Антикорупційні засади діяльності органів влади. Наук.-практ. посібник / за ред. А. В. Роздайбіди. Харків: Друкарня МАДРИД, 2014. 364 с.

16. Бусол О.Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у сучасний період. монографія: Київ: Ін Юре, 2014. 564 с.
17. Головкін Б. М. Антикоруptionний менеджмент у митній справі. Фіскальна політика в Україні в кримінально-правовому вимірі: Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Фіскальна політика в Україні в кримінально-правовому вимірі» (Вінниця. 26 квітня 2016 р.) Університет державної фіскальної служби України, Навчально-науковий інститут права; кафедра кримінального права та кримінології. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 324 с. С. 60–65.
18. Корупція і тіньова економіка: політ економічний аспект: монографія / Фоміна М. В. та ін.; Донецьк: ДонНУЕТ, Донецьк, 2012. 333 с.
19. Машлякевич Д. С., Литвинов О. М. Стратегія запобігання і протидії корупції в Україні : монографія. Харків : В деле, 2016. 260 с.
20. Мельник М. І. Корупція - корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : монографія. Київ : Юрид. думка, 2004. 400 с.
21. Пивоваров В. В. Корупція в системі економічної детермінації корпоративної злочинності. Взаємодія державних органів і громадськості у запобіганні та протидії корупції: Матеріали наук.-практ. семінару у рамках VIII Всеукр. фестивалю науки (Харків, 24 квітня 2014р.) / За заг. ред. В.В. Голіни. Харків.: НДІ ВПЗ імені акад. В.В. Сташиса НАПрН України, 2014. С.63–66.
22. Пивоваров В. В., Шеліпова Ю. А. Кримінологічний погляд на сутність феномену корупції. Карпатський правничий часопис: 2015. Вип. 10. С. 151–158.
23. Савченко А.В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика): навч. посіб. Київ: Центр учбов. літ-ри, 2016. 168 с.
24. Селезньов В. А., Шиманський Ф. В. Деякі аспекти діяльності правоохоронних органів за новим антикорупційним законодавством. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія:

- юриспруденція : зб. наук. пр. Міжнар. гуманітарний ун-т. Одеса : Фенікс, 2012. Вип. 3. С. 124–127.
25. Сердюк О. В., Осика І. М., Волянська О. В., Огай М. Ю. Оцінювання рівня корупції: засади української моделі: наук.-практ. посіб. Київ: Атіка, 2011. 116 с.
26. Сметаніна Н. В. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів та їх проектів як інститут запобігання корупції: вітчизняний і міжнародний досвід. Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, МВС України ; Харківський нац. ун-т внутр. справ; Кримінологічна асоціація України (Харків, 15 квіт. 2016 р.). Харків : ХНУВС, 2016. С. 146–149.
27. Сметаніна Н. В. Злочини корупційної спрямованості як прояв і відображення злочинності у сучасному суспільстві: окремі питання запобігання та протидії. Взаємодія державних органів і громадськості у запобіганні та протидії корупції : матеріали наук.-практ. семінару (Харків, 24 квіт. 2014 р.). Харків: 2014. С. 90–93.
28. Шепітько В. Ю., Журавель В. А. Розслідування злочинів корупційної спрямованості: наук.-практ. посіб. Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків : Харків юрид., 2013, 220 с.
29. Шостко О. Ю. Кримінологічна характеристика корупційної злочинності в Україні. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. ІВПЗ НАПрН України. Харків: Право, 2014. Вип. 28. С. 69–78.
30. Шостко О. Ю., Дзюба Ю. П. Антикорупційна політика держави: кримінально-правові та кримінологічні аспекти. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Вип. 21. Харків: Право, 2011. С. 60–68.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.

1. <https://nazk.gov.ua/>

2. <http://www.kvs.gov.ua>
3. <http://www.rada.gov.ua>
4. <http://www.minjust.gov.ua/>
5. <http://www.president.gov.ua/>
6. <http://www.niss.gov.ua/>

З М І С Т

1. Вступ.....	6
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	9
3. Програма навчальної дисципліни “ Фінансовий контроль за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування ”	12
4. Завдання для практичних занять та самостійної роботи.....	14
5. Словник основних термінів дисципліни Фінансовий контроль за діяльністю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування	20
6. Поточний контроль знань студентів	22
7. Критерії організації моніторингу знань студентів	23
8. Самостійна робота студентів.....	24
9. Питання до заліку.....	25
10. Список законодавчих актів та літератури. Інформаційні ресурси.....	28